

31998L0026

L 166/45

URADNI LIST EVROPSKIH SKUPNOSTI

11.6.1998

DIREKTIVA 98/26/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA
z dne 19. maja 1998
o dokončnosti poravnave pri plačilih in sistemih poravnave vrednostnih papirjev

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA

(4) ker je zaželeno, da bi bili zakoni držav članic usmerjeni v zmanjševanje motenj sistema, ki jih povzročajo postopki zaradi nesolventnosti udeležencev tega sistema;

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, zlasti člena 100a,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

(5) ker je predlog Direktive o reorganizaciji in likvidaciji kreditnih institucij, predložen leta 1985 in spremenjen 8. februarja 1988, še vedno v postopku v Svetu; ker Konvencija o postopkih zaradi nesolventnosti, ki so jo sestavile države članice 23. novembra 1995 na sestanku v okviru Sveta, izrecno izloča zavarovalnice, kreditne institucije in investicijska podjetja;

ob upoštevanju mnenja Evropskega monetarnega inštituta ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora ⁽³⁾.

v skladu s postopkom iz člena 189b Pogodbe ⁽⁴⁾,

(6) ker je namen te direktive zajeti plačila in sisteme poravnave vrednostnih papirjev domače, pa tudi čezmejne narave; ker se direktiva uporablja za sisteme Skupnosti in dodatno jamstvo v zvezi z udeležbo v teh sistemih, ki ga zagotovijo njeni udeleženci, bodisi Skupnost bodisi udeleženci tretjih držav;

(1) ker je Lamfalussyjevo poročilo 1990 guvernerjem centralnih bank skupine desetih držav nazorno pokazalo pomembno sistemsko tveganje, lastno plačilnim sistemom, ki delujejo v različnih pravnih oblikah medsebojnega poračunavanja plačil, zlasti večstranskega medsebojnega poračunavanja; ker je zmanjšanje pravnih tveganj, povezanih z udeležbo v sistemih bruto poravnave v realnem času, izjemnega pomena glede na naraščajoči razvoj teh sistemov;

(7) ker lahko države članice uporabijo določbe te direktive za svoje domače institucije, ki neposredno sodelujejo v sistemih tretjih držav in za dodatno jamstvo, predvideno v zvezi z udeležbo v teh sistemih;

(2) ker je prav tako izredno pomembno, da se zmanjša tveganje, povezano z udeležbo v sistemih poravnave vrednostnih papirjev, zlasti kadar gre za tesno povezavo med temi sistemi in plačilnimi sistemi;

(8) ker naj se državam članicam dovoli, da določijo kot sistem, pokrit s to direktivo, sistem, katerega glavna dejavnost je poravnava vrednostnih papirjev, tudi če sistem v omejenem obsegu trguje z izvedenimi instrumenti borznega blaga;

(3) ker je namen te direktive prispevati k učinkovitemu in gospodarnemu poteku čezmejnih plačil in ureditvi poravnave vrednostnih papirjev v Skupnosti, ki krepijo prost pretok kapitala na notranjem trgu; ker s tem ta direktiva sledi napredku, doseženemu pri oblikovanju notranjega trga, zlasti pri svobodi izvajanja storitev in liberalizaciji pretoka kapitala s ciljem uresničitve ekonomske in monetarne unije;

(9) ker je za zmanjšanje sistemskega tveganja potrebna zlasti dokončnost poravnave in izterljivost dodatnega jamstva; ker naj bi dodatno jamstvo obsegalo vsa sredstva, ki jih udeleženec zagotavlja drugim udeležencem pri plačilih in/ali sistemih poravnave vrednostnih papirjev za zavarovanje pravic in obveznosti v zvezi s tem sistemom, vključno z dogovori o ponovnem odkupu, zakonitimi zastavnimi pravicami in fiduciarnimi prenosi; ker opredelitev dodatnega jamstva v tej direktivi ne sme vplivati na notranjepravno ureditev vrste dodatnega jamstva, ki se lahko uporablja;

⁽¹⁾ UL C 207, 18.7.1996, str. 13 in UL C 259, 26.8.1997, str. 6.

⁽²⁾ Mnenje izdano 21. novembra 1996.

⁽³⁾ UL C 56, 24.2.1997, str. 1.

⁽⁴⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 9. aprila 1997 (UL C 132, 28.4.1997, str. 74), Skupno stališče Sveta z dne 13. oktobra 1997 (UL C 375, 10.12.1997, str. 34) in Odločba Evropskega parlamenta z dne 29. januarja 1998 (UL C 56, 23.2.1998). Odločba Sveta z dne 27. aprila 1998.

- (10) ker ta direktiva s tem, ko pokriva dodatno jamstvo, predpisano v zvezi z operacijami centralnih bank držav članic, ki delujejo kot centralne banke, vključno z operacijami denarne politike, pomaga Evropskemu monetarnemu inštitutu pri njegovi nalogi pospeševanja učinkovitosti čezmejnih plačil, s ciljem priprave na tretjo fazo ekonomske in monetarne unije, in s tem prispeva k razvoju potrebnega pravnega okvira, v katerem bo lahko bodoča Evropska centralna banka razvijala svojo politiko;
- (11) ker naj bo prenos nalogov in njihovega medsebojnega poračunavanja pravno izvršljiv po zakonodajah vseh držav članic in obvezujoč za tretje stranke;
- (12) ker pravila o dokončnosti medsebojnega poračunavanja ne bi smela preprečevati sistemom, da pred izvedbo medsebojnega poračunavanja preverijo, ali nalogi, ki vstopijo v sistem, izpolnjujejo pravila tega sistema in omogočajo izvedbo poravnave;
- (13) ker naj ne bi nič v tej direktivi preprečevalo udeležencem ali tretjim strankam, da uveljavijo vsako pravico ali zahtevek, ki izvira iz transakcije, ki jo imajo po zakonu za povrnitev ali nadomestilo v zvezi s prenosnim nalogom, ki je vstopil v sistem, npr. v primeru goljufije ali tehnične napake, dokler to ne vodi niti v povratni postopek medsebojnega poračunavanja niti v preklic prenosnega naloga v sistemu;
- (14) ker je treba zagotoviti, da prenosnih nalogov ni mogoče preklicati po trenutku, ki je določen v pravilih sistema;
- (15) ker je nujno, da v primeru nesolventnosti država članica takoj obvesti druge države članice o začetku postopka proti udeležencu sistema;
- (16) ker postopki zaradi nesolventnosti ne bi smeli imeti retroaktivnega učinka na pravice in obveznosti udeležencev sistema;
- (17) ker si ta direktiva poleg tega prizadeva, da bi pri postopkih zaradi nesolventnosti proti udeležencu sistema, določila, kateri zakon o nesolventnosti se uporablja za pravice in obveznosti tega udeleženca v zvezi z njegovo udeležbo v sistemu;
- (18) ker naj se dodatno jamstvo loči od vplivov zakona o nesolventnosti, ki se uporablja za nesolventnega udeleženca;
- (19) ker naj se določbe člena 9(2) uporabljajo samo za register, račun ali centraliziran depozitni sistem, v katerem so zabeležene lastniške pravice ali za dostavo ali prenos vrednostnih papirjev;
- (20) ker so določbe člena 9(2) namenjene zagotavljanju, da se veljavnost in izterljivost dodatnega jamstva do sistema (in njegovega upravljalca) in do vseh drugih oseb, ki imajo preko njega neposredne in posredne zahteve, če ima udeleženec, centralna banka države članice ali bodoča Evropska centralna banka veljavno in učinkovito dodatno jamstvo, kot je določeno po zakonodaji države članice, v kateri je opredeljen ustrezen register, račun ali centralizirani depozitni sistem, določi izključno po zakonodaji te države članice;
- (21) ker določbe člena 9(2) niso namenjene poseganju v delovanje in učinek zakonodaje države članice, po kateri so zasnovani vrednostni papirji, ali zakonodaje države članice, kjer so lahko sicer locirani vrednostni papirji (vključno in brez omejitev z zakonodajo v zvezi z izdajo, lastništvom ali prenosom teh vrednostnih papirjev ali pravic iz teh vrednostnih papirjev) in se ne sme razlagati, da je tako dodatno jamstvo neposredno izterljivo ali da se lahko prizna v tej državi članici drugače kot v skladu z zakonodajo te države članice;
- (22) ker je zaželeno, da si države članice prizadevajo vzpostaviti zadostne povezave med vsemi sistemi poravnave vrednostnih papirjev, ki jih zajema ta direktiva, z namenom uveljavljanja največje preglednosti in pravne varnosti transakcij v zvezi z vrednostnimi papirji;
- (23) ker predstavlja sprejem te direktive najprimernejši način uresnitve zgoraj navedenih ciljev in ne presega tistega, kar je nujno, da se dosežejo,

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

ODDELEK I

PODROČJE UPORABE IN OPREDELITVE

Člen 1

Določbe te direktive se uporabljajo za:

- (a) vsak sistem, kakor je opredeljen v členu 2(a), po zakonodaji države članice, ki posluje s katero koli valuto, ekujem ali različnimi valutami, ki jih sistem pretvarja eno v drugo;

- (b) vsakega udeleženca tega sistema;
- (c) dodatno jamstvo, zagotovljeno za:
- udeležbo v sistemu, ali
 - operacije centralnih bank držav članic v njihovi vlogi centralnih bank.
- investicijsko družbo, kot je opredeljena v točki 2 člena 1 Direktive 93/22/EGS ⁽²⁾, razen institucij iz seznama v njenem členu 2(2)(a) do (k), ali
 - državne organe in podjetja z javnim jamstvom, ali
 - vsako podjetje s sedežem zunaj Skupnosti in vlogo, ki ustreza kreditnim institucijam Skupnosti ali investicijskim družbam, kot so opredeljene v prvi in drugi alineji,

Člen 2

Za namene te direktive:

(a) „sistem“ pomeni formalni dogovor:

- med tremi ali več udeleženci, pri čemer se ne štejejo morebitni posrednik za poravnavo, morebitna centralna nasprotna stranka, morebitna klirinška hiša ali morebitni posredni udeleženec, s skupnimi pravili in standardiziranimi dogovori za izvedbo prenosnih nalogov med udeleženci,
- ki ga ureja zakonodaja države članice, ki jo izberejo udeleženci; vendar lahko udeleženci izberejo le zakonodajo države članice, v kateri ima sedež vsaj eden od njih, in
- ki je določen za sistem, kar pa ne vpliva na strožje pogoje splošne uporabe, ki jih določa nacionalna zakonodaja, s tem da država članica, katere zakonodaja se uporablja, to sporoči Komisiji, potem ko ta država članica ustrezno zadosti pravilom sistema.

Ob upoštevanju pogojev iz prvega pododstavka lahko država članica določi za sistem tak formalni dogovor, katerega poslovanje obsega izvedbo prenosnih nalogov, kakor je opredeljeno v drugi alineji pod (i) in ki v omejenem obsegu izvaja naloge, ki se nanašajo na druge finančne instrumente, če ta država članica meni, da je ta določitev utemeljena zaradi sistemskega tveganja.

Država članica lahko v posameznih primerih določi za sistem takšen formalni dogovor med dvema udeležencema, pri čemer se ne štejejo morebitni posrednik za poravnavo, morebitna centralna nasprotna stranka, morebitna klirinška hiša ali morebitni posredni udeleženec, če ta država članica meni, da je ta določitev utemeljena zaradi sistemskega tveganja;

(b) „institucija“ pomeni:

- kreditno institucijo, kakor je opredeljena v prvi alineji člena 1 Direktive 77/780/EGS ⁽¹⁾, vključno z institucijami, naštetimi v seznamu v njenem členu 2(2), ali

ki sodeluje v sistemu in je odgovorna za izpolnjevanje finančnih obveznosti, ki izhajajo iz prenosnih nalogov v tem sistemu.

Če je sistem nadzorovan v skladu z nacionalno zakonodajo in izvaja zgolj prenosne naloge, kakor je opredeljeno v drugi alineji pod (i), in plačila, ki izhajajo iz teh nalogov, se lahko država članica odloči, da se lahko podjetja, ki sodelujejo v tem sistemu in so odgovorna za izpolnjevanje finančnih obveznosti, ki izhajajo iz prenosnih nalogov v tem sistemu, štejejo za institucije, pod pogojem, da so najmanj trije udeleženci tega sistema zajeti v kategorijah iz prvega pododstavka in da je ta odločitev utemeljena zaradi sistemskega tveganja;

- (c) „srednja stranka“ pomeni subjekt, ki posreduje med institucijami v sistemu in deluje kot izključna stranka teh institucij v zvezi z njihovimi prenosnimi nalogi;
- (d) „posrednik za poravnavo“ pomeni subjekt, ki zagotavlja institucijam in/ali osrednji stranki, ki sodelujejo v sistemih, poravnalne račune, prek katerih se poravnajo prenosni nalogi v teh sistemih, in po potrebi odobrava kredite tem institucijam in/ali osrednji stranki za namene poravnave;
- (e) „klirinška hiša“ pomeni subjekt, odgovoren za izračun čistega salda institucije, morebitne osrednje stranke in/ali morebitnega posrednika za poravnavo;
- (f) „udeleženec“ pomeni institucijo, osrednjo stranko, posrednika za poravnavo ali klirinško hišo.

V skladu s pravili sistema lahko isti udeleženec deluje kot osrednja stranka, posrednik za poravnavo ali klirinška hiša ali izvaja del teh nalog ali vse.

⁽¹⁾ Prva direktiva Sveta 77/780/EGS z dne 12. decembra 1977 o usklajevanju zakonov in drugih predpisov v zvezi z izvajanjem poslov kreditnih institucij (UL L 322, 17.12.1977, str. 30). Direktiva, kot je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 96/13/ES (UL L 66, 16.3.1996, str. 15).

⁽²⁾ Direktiva Sveta 93/22/EGS z dne 10. maja 1993 o investicijskih storitvah na področju vrednostnih papirjev (UL L 141, 11.6.1993, str. 27). Direktiva, kot je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 97/9/ES (UL L 84, 26.3.1997, str. 22).

Država članica lahko odloči, da se lahko za namene te direktive posredni udeleženec šteje za udeleženca, če je to utemeljeno zaradi sistemskega tveganja in pod pogojem, da je posredni udeleženec sistemu poznan;

(g) „posredni udeleženec“ pomeni kreditno institucijo, kakor je opredeljena v prvi alineji pod (b), ki je v pogodbenem odnosu z institucijo, ki sodeluje v sistemu, ki izvaja prenosne naloge, kakor je opredeljeno v prvi alineji pod (i), ki omogoča zgoraj navedeni kreditni instituciji, da prenese prenosne naloge skozi sistem;

(h) „vrednostni papirji“ pomeni vse instrumente iz oddelka B Priloge k Direktivi 93/22/EGS;

(i) „prenosni nalog“ pomeni:

— vsako navodilo udeleženca, da daje prejemniku na razpolago znesek denarja s knjižnim vpisom na računu kreditne institucije, centralne banke ali posrednika za poravnavo, ali vsako navodilo, ki povzroči prevzem ali izpolnitev plačilne obveznosti, kot je določeno v pravilih sistema, ali

— navodilo udeleženca, da se prenese lastništvo ali delež v jamstvu ali vrednostnih papirjih s knjižnim vpisom v register ali drugače;

(j) „postopek zaradi nesolventnosti“ pomeni vsak skupen ukrep, predviden v zakonodaji države članice ali tretje države, bodisi za likvidacijo bodisi reorganizacijo udeleženca, kadar zajema tak ukrep izključitev ali omejitev prenosov ali plačil;

(k) „medsebojno poračunavanje“ pomeni zamenjavo v eno čisto terjatev ali eno čisto obveznost iz terjatev in obveznosti, ki izhajajo iz prenosnih nalogov, ki jih udeleženec ali udeleženci bodisi izdajo bodisi prejmejo od enega ali več drugih udeležencev, iz katerega izide ena sama čista terjatev, ki se lahko uveljavlja, ali čista obveznost, ki se dolguje;

(l) „poravnanli račun“ pomeni račun pri centralni banki, posredniku za poravnavo ali osrednji stranki, ki se uporablja za vodenje sredstev in vrednostnih papirjev in za poravnavo transakcij med udeleženci sistema;

(m) „dodatno jamstvo“ pomeni vsa razpoložljiva sredstva pod zastavo (vključno z zastavljenim denarjem), po dogovoru o ponovnem odkupu, podobnem dogovoru ali drugače, namenjena zavarovanju pravic in obveznosti, ki bi se utegnile pojaviti v zvezi s sistemom, ali zagotovljena centralnim bankam držav članic ali bodoči Evropski centralni banki.

ODDELEK II

MEDSEBOJNO PORAČUNAVANJE IN PRENOSNI NALOGI

Člen 3

1. Prenosni nalogi in medsebojno poračunavanje so pravno izvršljivi in obvezujoči za tretje stranke tudi v primeru postopka proti udeležencu zaradi nesolventnosti, pod pogojem, da so bili prenosni nalogi vnešeni v sistem pred začetkom postopka zaradi nesolventnosti, kakor je opredeljen v členu 6(1).

Izjemoma so prenosni nalogi pravno izvršljivi in obvezujoči za tretje stranke, če so vnešeni v sistem po začetku postopka zaradi nesolventnosti in se izvršijo na dan, ko se je začel ta postopek, vendar le, če lahko po poravnavi posrednik za poravnavo, osrednja stranka ali klirinška hiša dokažejo, da niso vedeli ali niso mogli vedeti za začetek tega postopka.

2. Noben zakon, drug predpis ali običaj o razveljavitvi pogodbe in transakcije, sklenjene pred začetkom postopka zaradi nesolventnosti, kakor je opredeljen v členu 6(1), ne povzroči povratnega postopka medsebojnega poračunavanja.

3. Trenutek vstopa prenosnega naloga v sistem se opredeli po pravilih tega sistema. Če so pogoji določeni v nacionalni zakonodaji, ki v trenutku vstopa ureja sistem, morajo biti pravila tega sistema v skladu s temi pogoji.

Člen 4

Države članice lahko določijo, da začetek postopka zaradi nesolventnosti proti udeležencu ne preprečuje, da bi se sredstva ali vrednostni papirji, ki so na razpolago na poravnalnem računu tega udeleženca, uporabila za izpolnitev obveznosti tega udeleženca v sistemu na dan začetka postopka zaradi nesolventnosti. Poleg tega lahko države članice določijo tudi, da se kreditna zmogljivost tega udeleženca, ki je povezana s sistemom, uporabi na podlagi razpoložljivega obstoječega dodatnega jamstva za izpolnitev obveznosti tega udeleženca v sistemu.

Člen 5

Od trenutka, ki je opredeljen v pravilih tega sistema, prenosnega naloga ne more preklicati ne udeleženec sistema ne tretja stranka.

ODDELEK III

DOLOČBE O POSTOPKU ZARADI NESOLVENTNOSTI

Člen 6

1. Za namen te direktive se postopek zaradi nesolventnosti začne ko ustrezni sodni ali upravni organi izdajo svoj sklep.
2. Ko je sprejet sklep v skladu z odstavkom 1, ustrezni sodni ali upravni organ o tem sklepu takoj obvesti ustrezne organe, ki jih je izbrala njegova država članica.
3. Država članica iz odstavka 2 takoj obvesti druge države članice.

Člen 7

Postopek zaradi nesolventnosti nima retroaktivnih učinkov na pravice in obveznosti udeleženca, ki so povezane ali izhajajo iz njegove udeležbe v sistemu pred začetkom postopka, kakor je opredeljen v členu 6(1).

Člen 8

V primeru postopka zaradi nesolventnosti, ki se začne proti udeležencu v sistemu, se pravice in obveznosti tega udeleženca, ki so povezane ali izhajajo iz njegove udeležbe, določijo po zakonu, ki ureja ta sistem.

ODDELEK IV

LOČITEV PRAVIC IMETNIKOV DODATNEGA JAMSTVA OD UČINKOV NESOLVENTNOSTI PONUDNIKA

Člen 9

1. Na pravice:
 - udeleženca do dodatnega jamstva, zagotovljenega v zvezi s sistemom, in
 - centralnih bank držav članic ali bodoče Evropske centralne banke do dodatnega jamstva, ki jim je zagotovljeno,

ne vpliva postopek zaradi nesolventnosti proti udeležencu ali stranki do centralnih bank držav članic ali bodoče Evropske centralne banke, ki so zagotovile dodatno jamstvo. To dodatno jamstvo se lahko unovči za izpolnitev teh pravic.

2. Kadar se vrednostni papirji (vključno s pravicami, ki jih vsebujejo vrednostni papirji), zagotovljeni kot dodatno jamstvo udeležencem in/ali centralnim bankam držav članic ali bodoči Evropski centralni banki, kakor je opisano v odstavku 1, in njihove pravice (ali pravice katerega koli pooblaščenega zastopnika, posrednika ali tretje stranke, ki deluje v njihovem imenu) v zvezi z vrednostnimi papirji zakonito vpišejo v register, na račun ali centraliziran depozitni sistem v državi članici, se določitev pravic teh subjektov, kot imetnikov dodatnega jamstva v zvezi s temi vrednostnimi papirji, ureja po zakonodaji te države članice.

ODDELEK V

KONČNE DOLOČBE

Člen 10

Države članice navedejo sisteme, ki naj se vključijo v področje uporabe te direktive, in jih sporočijo Komisiji ter obvestijo Komisijo o organih, ki so jih izbrale v skladu s členom 6(2).

Sistem navaja zakonodajo države članice, ki jo uporabljajo udeleženci sistema, vključno z morebitnimi posrednimi udeleženci, pa tudi vse njene spremembe.

Poleg navedbe iz drugega pododstavka, lahko države članice uvedejo nadzor ali zahteve za dovoljenje sistemom, ki spadajo v njihovo sodno pristojnost.

Vsak, ki ima pravni interes lahko zahteva, da ga ustanova obvešča o sistemih, v katerih sodeluje, in mu priskrbi podatke o glavnih pravilih, ki urejajo delovanje teh sistemov.

Člen 11

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za usklajitev s to direktivo, do 11. decembra 1999. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicovanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedila določb notranje zakonodaje, sprejete na področju, ki ga ureja ta direktiva. V tem sporočilu pripravijo primerjalno tabelo, ki prikazuje obstoječe ali uvedene notranje določbe glede na vsak člen te direktive.

Člen 12

Najpozneje tri leta po datumu iz člena 11(1) Komisija predloži Evropskemu parlamentu in Svetu poročilo o uporabi te direktive, če je primerno, skupaj s predlogi za njene spremembe.

Člen 13

Ta direktiva začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*.

Člen 14

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju, 19. maja 1998

Za Evropski parlament

Predsednik

J. M. GIL-ROBLES

Za Svet

Predsednik

G. BROWN